

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 445/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného Mgr. Peter Serina, advokátskou kanceláriou s. r. o., Poľnohospodárska 10, Bratislava, IČO 36 858 510, v mene ktorej koná advokát Mgr. Peter Serina, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 196/2019 z 31. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania v postavení žalovaného vedeného na Okresnom súde Pezinok pod sp.zn.34 Cb 2/2011 a na krajskom súde pod sp. zn. 3 Cob 196/2019 o zaplatenie sumy 2 655,52 eur s príslušenstvom z titulu zmluvy o poskytovaní právnej pomoci s dohodnutým mesačným paušálom. Sťažovateľ nezaplatil za poskytnuté právne služby z dôvodu ich nekvalitného poskytovania.

3. Pôvodným žalobcom bol [REDACTED], ktorý počas konania zomrel [REDACTED]. Jeho právnymi nástupcami sa stali 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], prechodne bytom [REDACTED].

2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] 3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobcovia“).

4. Žalobcovia oznámili krajskému súdu 31. decembra 2021 a 20. januára 2022, že netrvajú na žalobe podanej ich právnym predchodcom, a súčasne požiadali, aby neboli zaviazaní k náhrade trov konania.

5. Napadnutým rozhodnutím krajského súdu došlo k pripusteniu späťvzatia žaloby v rámci odvolacieho konania, zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie a zastaveniu konania. Stranám sporu nebol priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného ani odvolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že tvrdenie, že dôvody hodné osobitné zreteľa sú dané už len tým, že dedičia vstúpili do konania, a to bez zohľadnenia skutkových okolností konania ich právneho predchodcu, považuje sťažovateľ za arbitrárne a prakticky za zvýhodnenie jednej zo strán sporu.

7. Sťažovateľ nezapríčinil, že došlo k podaniu žaloby, nezapríčinil, že spor trval takmer 12 rokov, a rovnako nezapríčinil, že žalobca zomrel.

8. Sťažovateľ mal počas dvanástich rokov súdneho sporu dvoch právnych zástupcov, bol úspešný v odvolacom konaní a konaní vo veci samej. Jeho posledný právny zástupca musel v rámci dokazovania navštíviť viacero súdov a z archívov musel vybrať približne desať súdnych spisov, ktoré musel preskúmať, zanalyzovať a spracovať do podania. Išlo o náročné dokazovanie, a tým aj značné náklady na zabezpečenie dôkazov a zastupovanie. Toto všetko krajský súd úplne opomenul vyhodnotiť.

9. Sťažovateľ v súlade s konštantou praxou očakával, že v prípade úspechu mu budú priznané trovy súdneho konania a právneho zastúpenia. Práve preto malo zmysel vykonať rozsiahle dokazovanie, ktorého náklady presiahli výšku žalovanej sumy.

10. So závermi napadnutého uznesenia krajského súdu sťažovateľ nesúhlasí z dôvodu, že vykazuje znaky arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti a neodôvodnenosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Napadnuté uznesenie sťažovateľ považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné, keďže mu nebola priznaná náhrada trov konania, čím došlo k porušeniu jeho označených základných práv.

13. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

14. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojene kráľovstvo z 23. 9. 1997).

15. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

16. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

17. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení označených práv napadnutým postupom a napadnutým uznesením krajského súdu, ktorému vyčíta okrem iného arbitrárnosť a tiež nedostatočné odôvodnenie toho, že v jeho veci všeobecné súdy bez dôvodov hodných osobitného zreteľa aplikovali § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Z obsahu ústavnej sťažnosti je tiež zrejmé, že podľa názoru sťažovateľa krajský súd sa pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania adekvátne nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou.

18. Ústavný súd poukazuje na § 420 písm. f) CSP, ktorý upravuje prípustnosť dovolania (a v prípade naplnenia tohto dôvodu zároveň aj jeho dôvodnosť) v prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany sporu postupom všeobecného súdu nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, právo

na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti). Ak rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (napr. IV. ÚS 314/2020).

19. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Z obsahu napadnutého uznesenia krajského súdu je zrejmé, že sťažovateľ sa ochrany svojich práv mohol domôcť prostredníctvom inštitútu dovolania. V danom prípade prichádzala do úvahy prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže dovolanie podľa tohto ustanovenia je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí [napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 29. januára 2020 vo veci sp. zn. 5 Obdo 26/2019, implicitne aj uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018 vo veci sp. zn. 5 Cdo 43/2018], ak je daný niektorý z dôvodov zmätočnosti definovaný v tomto ustanovení.

21. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že sťažovateľom je predstretá argumentácia aj vo vzťahu k arbitrárnosti a nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia krajského súdu týkajúceho sa nároku na náhradu trov konania, vo svojom obsahu porušujúceho jeho práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. K otázke možnosti napadnúť dovolaním aj výrok o nároku na náhradu trov konania ústavný súd poukazuje na svoje uznesenie č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom okrem iného vyslovil, že ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd končí rozhodovanie o tejto otázke, ktoré tak možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Z uvedeného vyplýva, že aj vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania sťažovateľ disponoval účinným prostriedkom nápravy (dovolanie), ktorý nevyčerpal (m. m. I. ÚS 300/2020).

22. Uvedený právny názor ústavného súdu sa už pravidelne uplatňuje aj v jeho ďalšej rozhodovacej činnosti, keď ústavný súd konštatuje, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (pozri napr. I. ÚS 387/2019).

23. Uvedený právny názor ústavného súdu bol premietnutý tiež do rozhodnutia veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1 VObdo/2/2021 z 29. septembra 2021, v ktorom prijal záver, že „rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania vád zmätočnosti v zmysle ust. § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“.

24. Zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prekovania ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ nepodal dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, a teda nevyužil právny prostriedok, ktorý mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd, čím nerešpektoval subsidiárne postavenie ústavného súdu. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie totiž nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovateľ v tomto prípade mal. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti netvrdil a už vôbec nepreukázal, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

25. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

26. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v nej nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu